Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

25. november 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – konkurrence – artikel 102 TEUF – misbrug af dominerende stilling – begrebet »urimelige priser« – selskab for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder – faktisk monopolsituation – dominerende stilling – misbrug – fremførelse af musikværker under musikfestivaler – tarif baseret på bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter – rimeligt forhold til det kollektive forvaltningsselskabs ydelse – andelen af musikværker fra det kollektive forvaltningsselskabs repertoire, der faktisk afspilles«

I sag C-372/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af ondernemingsrechtbank Antwerpen (retten i handels- og erhvervsretlige sager i Antwerpen, Belgien) ved afgørelse af 28. februar 2019, indgået til Domstolen den 10. maj 2019, i sagen

**Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM),**

mod

**Weareone.World BVBA,**

**Wecandance NV,**

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, E. Regan, Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Femte Afdeling, og dommerne M. Ilešič (refererende dommer), C. Lycourgos og I. Jarukaitis,

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 27. maj 2020,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM), ved advocaten B. Michaux, O. Sasserath, G. Ryelandt, E. Deturck og J. Vrebos,

– Weareone.World BVBA ved advocaten C. Curtis, E. Monard og K. Geelen,

* Processprog: nederlandsk.

– Wecandance NV ved advocaten P. Walravens, T. De Meese og C. Lebon,

– den belgiske regering ved J.-C. Halleux, S. Baeyens, L. Van den Broeck og C. Pochet, som befuldmægtigede, bistået af advocaten P. Goffinet og S. Depreeuw,

– den franske regering ved P. Dodeller, A.-L. Desjonquères og A. Daniel, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved J. Samnadda, F. van Schaik og C. Zois, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 16. juli 2020,

afsagt følgende

## Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 102 TEUF, eventuelt sammenholdt med artikel 16 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26. februar 2014 om kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder samt multiterritoriale licenser for rettigheder til musikværker med henblik på onlineanvendelse i det indre marked (EUT 2014, L 84, s. 72).

2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med to tvister mellem på den ene side Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) og på den anden side Weareone.World BVBA henholdsvis Wecandance NV vedrørende de ophavsretlige afgifter, som SABAM har opkrævet af sidstnævnte.

### Retsforskrifter

#### *EU-retten*

3 Følgende fremgår af ottende betragtning til direktiv 2014/26:

»Formålet med dette direktiv er at samordne de nationale regler om kollektive forvaltningsorganisationers adgang til at udøve virksomhed med forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder og reglerne vedrørende deres styring og tilsyn […]«

4 Direktivets artikel 16, der har overskriften »Licensering«, bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at kollektive forvaltningsorganisationer og brugere fører forhandlinger om licensering af rettigheder i god tro. Kollektive forvaltningsorganisationer og brugere skal give hinanden alle nødvendige oplysninger.

2. Licensbetingelser skal være baseret på objektive og ikke-diskriminerende kriterier. […]

Rettighedshavere skal modtage et passende vederlag for anvendelsen af rettighederne. Tariffer for enerettigheder og retten til vederlag skal stå i et rimeligt forhold til bl.a. den økonomiske værdi af disse rettigheders anvendelse i handelen under hensyntagen til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne og andre frembringelser og den økonomiske værdi af den tjenesteydelse, som den kollektive organisation leverer. Kollektive forvaltningsorganisationer skal oplyse den berørte bruger om kriterierne for fastsættelsen af disse tariffer.

[…]«

### *Belgisk ret*

5 Direktiv 2014/26 blev gennemført i den belgiske retsorden ved Wet van 8 juni 2017 tot omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2014/26 van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auctusrechten en naburige rechten en de multiterritorieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan de markt (lov af 8.6.2017 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26.2.2014 om kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder samt multiterritoriale licenser for rettigheder til musikværker med henblik på onlineanvendelse i det indre marked (*Belgisch Staatsblad*, 27.6.2017, s. 68276).

6 Denne lovs artikel 63 ændrede artikel XI.262 i Wetboek van economisch recht (lovbogen om økonomisk ret) på følgende måde:

»Stk. 1. Licensbetingelser skal være baseret på objektive og ikke-diskriminerende kriterier. […]

Rettighedshavere skal modtage et passende vederlag for anvendelsen af rettighederne. Tariffer for enerettigheder og retten til vederlag skal stå i et rimeligt forhold til bl.a. den økonomiske værdi af disse rettigheders anvendelse i handelen under hensyntagen til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne og andre frembringelser og den økonomiske værdi af den tjenesteydelse, som den kollektive organisation leverer. Kollektive forvaltningsorganisationer skal oplyse den berørte bruger om kriterierne for fastsættelsen af disse tariffer.

[…]«

### Tvisterne i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

7 SABAM er et erhvervsdrivende selskab, hvis virksomhed drives med vinding for øje, der som følge af dets stilling som eneste organ for kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder i Belgien indtager en faktisk monopolsituation på markedet for opkrævning og fordeling af skyldige ophavsretlige afgifter for fremførelse og overføring af musikværker til almenheden.

8 Weareone.World og Wecandance har siden henholdsvis 2005 og 2013 arrangeret musikfestivalerne Tomorrowland og Wecandance. Der blev under forskellige udgaver af disse events gjort brug af ophavsretligt beskyttede musikværker, der forvaltes af SABAM.

9 Ifølge forelæggelsesafgørelsen fastsættes niveauet af de afgifter, som SABAM opkræver af disse festivalarrangører, på grundlag af SABAM's såkaldte »211-tarif« (herefter »211-tariffen«).

10 211-tariffen, i den version, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagen, omfatter to forskellige tariffer, hvor SABAM kan vælge, hvilken tarif der skal anvendes. SABAM kan enten anvende en »minimumstarif«, som beregnes på grundlag af den lydbelagte overflade eller antallet af disponible siddepladser, eller, hvilket er tilfældet i den foreliggende sag, som en »basistarif«.

11 Basistariffen beregnes på grundlag af bruttoindtægterne fra billetsalg, herunder værdien af de billetter, der er blevet givet som vederlag for sponsorering, med fradrag af reservationsomkostninger, merværdiafgift (moms) og eventuelle kommunale afgifter, der skal betales, eller alternativt på grundlag af budgettet til kunstnerne, dvs. de beløb, der stilles til rådighed for kunstnerne for fremførelse af deres program, når dette samlede budget til kunstnerne overstiger bruttoindtægterne fra salget af billetterne. Denne basistarif omfatter otte særskilte omsætningstrin, som omfattes af en degressiv afgiftssats.

12 En festivalarrangør kan opnå nedsættelser, der anvendes på den nævnte basistarif med udgangspunkt i den forholdsmæssige andel af musikværker, der hidrører fra SABAM's repertoire, som faktisk afspilles på eventet. Under forudsætning af, at arrangøren inden for en bestemt frist har oplyst SABAM om listen over de værker, der blev afspillet under et event, har sidstnævnte arrangør således mulighed for at få nedslag i basistariffen på følgende måde: Hvis mindre end 1/3 af de afspillede numre hidrører fra SABAM's repertoire, tager SABAM hensyn til 1/3 af basistariffen, hvis under 2/3 af de afspillede numre hidrører fra dette repertoire, tager SABAM hensyn til 2/3 af basistariffen, og endelig, hvis mindst 2/3 af de afspillede numre hidrører fra det nævnte repertoire, tager SABAM hensyn til den fulde basistarif (herefter »1/3 – 2/3-reglen«).

13 Ved stævninger af 13. april og 5. maj 2017 anlagde SABAM sag ved den forelæggende ret mod dels Weareone.World, dels Wecandance med påstand om, at disse sidstnævnte tilpligtedes at betale SABAM beløb svarende til de ophavsretlige afgifter, som disse festivalarrangører skal betale til SABAM i henhold til den i 211-tariffen fastsatte basistarif for Tomorrowland-festivalen i 2014-2016 og for Wecandance-festivalen i 2013-2016.

14 For den forelæggende ret har Weareone.World og Wecandance bestridt gyldigheden af 211-tariffen med henvisning til, at afgifterne beregnet på grundlag af denne tarif ikke svarer til den økonomiske værdi af den af SABAM leverede ydelse, hvilket er i strid med artikel 102 TEUF.

15 Disse festivalarrangører har navnlig for det første gjort gældende, at 1/3 – 2/3-reglen ikke er tilstrækkelig nøjagtig. Det er i denne forbindelse muligt ved hjælp af en række moderne teknologier at fastslå mere præcist, hvilke værker fra SABAM's repertoire der faktisk afspilles og deres varighed.

16 For det andet har festivalarrangørerne foreholdt SABAM at have beregnet basistariffen på grundlag af bruttoindtægterne fra billetsalg eller på grundlag af budgettet til kunstnerne uden dog at give dem mulighed for fra disse bruttoindtægter at fradrage samtlige udgifter til arrangeringen af disse festivaler, som ikke har nogen forbindelse med de musikværker, der afspilles under disse events.

17 Disse arrangører har i denne forbindelse anført, at indtægterne fra billetsalget ikke har nogen forbindelse med den økonomiske værdi af den af SABAM leverede ydelse, idet SABAM kan kræve et højere vederlag for brugen af de samme værker i sit repertoire for events, hvor adgangsprisen er højere. Bestemmelsen om, at festivaldeltagere skal betale en sådan højere entré, skyldes således andre faktorer, der ikke vedrører SABAM's ydelser, såsom festivalarrangørernes bestræbelser for at gøre festivalen til en »totaloplevelse«, den tilbudte infrastruktur eller de fremførende og udøvende kunstneres kvalitet.

18 Den forelæggende ret har bemærket, at sagen rejser spørgsmålet om, hvorvidt SABAM's prisfastsættelse er forenelig med artikel 102 TEUF og artikel 16 i direktiv 2014/26. Den forelæggende ret er navnlig i tvivl om, hvor præcis en prisfastsættelse foretaget af en organisation, der indtager en dominerende stilling, skal være, for at denne prisfastsættelse ikke kan anses for at udgøre misbrug af en sådan dominerende stilling på grund af en urimelig prisfastsættelse.

19 På denne baggrund har ondernemingsrechtbank Antwerpen (retten i handels- og erhvervsretlige sager i Antwerpen) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 102 TEUF, eventuelt sammenholdt med artikel 16 i [direktiv 2014/26], fortolkes således, at der er tale om misbrug af en dominerende stilling, hvis et selskab, der forvalter ophavsrettigheder, og som i en medlemsstat har et faktisk monopol, over for arrangører af musikeventer anvender en model for vederlag for retten til overføring af musikværker til almenheden, der [bl.a.] er baseret på omsætningen,

1) og som bygger på en fast tarif med trin i stedet for en tarif, der (ved hjælp af tidssvarende tekniske hjælpemidler) tager hensyn til den præcise andel af musik fra forvaltningsselskabets repertoire, der afspilles under eventet

2) og som lader licensvederlagene afhænge af eksterne faktorer såsom [bl.a.] prisen for adgang, prisen på mad og drikkevarer, budgettet til kunstnerne for deres optræden og budgettet til andre elementer, såsom dekorationer?«

**Det præjudicielle spørgsmål**

20 Det bemærkes indledningsvis, at det følger af fast retspraksis, at det tilkommer Domstolen inden for rammerne af den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, der forelægges den (dom af 18.12.2019, IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, præmis 26, og af 19.12.2019, Nederlands Uitgeversverbond og Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

21 I den foreliggende sag skal det bemærkes, at selv om den forelæggende ret har anmodet Domstolen om at træffe afgørelse om fortolkningen af artikel 102 TEUF, eventuelt sammenholdt med artikel 16 i direktiv 2014/26, fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den forelæggende rets spørgsmål specifikt omhandler fortolkningen af begrebet »misbrug af en dominerende stilling«, der ikke udtrykkeligt fremgår af denne artikel 16 eller af nogen anden bestemmelse i dette direktiv, hvis formål ifølge ottende betragtning hertil bl.a. er at samordne de nationale regler om kollektive forvaltningsorganisationers adgang til at udøve virksomhed med forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder og reglerne vedrørende deres styring og tilsyn. Under disse omstændigheder skal den forelæggende rets spørgsmål kun bedømmes i forhold til artikel 102 TEUF, idet det dog skal tages i betragtning, at nævnte artikel 16, stk. 2, andet afsnit, indeholder relevante kriterier for vurderingen af, om en sådan organisation i forbindelse med opkrævningen af de skyldige ophavsretlige afgifter pålægger urimelige tariffer.

22 Det skal ligeledes bemærkes, at den forelæggende ret med den anden del af dette spørgsmål specifikt ønsker oplysning om den fastslåede forbindelse i 211-tariffen mellem de opkrævede afgifter på den ene side og »eksterne faktorer«, såsom bl.a. prisen for adgang, prisen på mad og drikkevarer, det kunstneriske budget til de udøvende og fremførende kunstnere og budgettet til dækning af andre poster, såsom dekorationer, på den anden side.

23 Som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, beregnes de i hovedsagen omhandlede afgifter imidlertid på grundlag af bruttoindtægterne fra billetsalg og ikke på grundlag af arrangørernes kunstneriske budget. Endvidere er spørgsmålet om, hvorvidt de af arrangørerne afholdte omkostninger for bl.a. dekorationer i modsætning til, hvad der er fastsat for 211-tariffen, skal kunne fradrages bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter for at beregne den skyldige afgift, specifikt genstand for det forelagte spørgsmål.

24 På denne baggrund skal det fastslås, at den forelæggende ret med sit spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 102 TEUF skal fortolkes således, at det udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i denne artikel, at et kollektivt forvaltningsselskab, der i en medlemsstat har et faktisk monopol, over for arrangører af musikevents for retten til overføring af musikværker til almenheden anvender en tarif, hvor dels de skyldige ophavsretlige afgifter beregnes på grundlag af en tarif, der anvendes på bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter, uden at der i disse indtægter kan foretages fradrag for alle omkostningerne i forbindelse med organiseringen af en festival, som ikke har

nogen forbindelse med de musikværker, der fremføres herpå, og der dels anvendes et system med en fast tarif med trin med henblik på blandt disse værker at fastlægge den andel af disse værker, der hidrører fra dette forvaltningsselskabs repertoire.

25 I medfør af artikel 102, stk. 1, TEUF er en eller flere virksomheders misbrug af en dominerende stilling på det indre marked eller en væsentlig del heraf uforenelig med det indre marked og forbudt, i den udstrækning samhandelen mellem medlemsstater herved kan påvirkes. Som det fremgår af artiklens stk. 2, litra a), er der tale om misbrug af en dominerende stilling, såfremt en virksomhed med en dominerende stilling påtvinger urimelige forretningsbetingelser.

26 Det skal indledningsvis bemærkes, at et kollektivt forvaltningsselskab som SABAM udgør en virksomhed, der er omfattet af artikel 102 TEUF (jf. i denne retning dom af 27.2.2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, præmis 80).

27 Da et sådant kollektivt forvaltningsselskab er indehaver af et monopol på den omhandlede medlemsstats område til forvaltningen af ophavsrettigheder til en vis kategori af beskyttede værker, har den nemlig en dominerende stilling på en væsentlig del af det indre marked som omhandlet i denne artikel (jf. i denne retning dom af 27.2.2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

28 Med hensyn til kollektive forvaltningsselskabers opkrævning af afgifter har Domstolen gentagne gange fastslået, at sådanne virksomheders adfærd kan udgøre misbrug og derfor være omfattet af forbuddet i artikel 102 TEUF, hvis sådanne selskaber ved fastsættelsen af afgiftsniveauet anvender for høje priser, som ikke står i et rimeligt forhold til den økonomiske værdi af den af disse selskaber leverede ydelse, der består i at stille hele det repertoire af ophavsretligt beskyttede musikværker, som disse selskaber forvalter, til rådighed for brugerne (jf. i denne retning dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis, af 27.2.2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, præmis 88, og af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 35).

29 Det tilkommer den nationale ret – i lyset af den konkrete sag, som er indbragt for den, og under hensyntagen til alle omstændighederne i det foreliggende tilfælde – at afgøre, om sådanne tariffer eventuelt er for høje (jf. i denne retning dom af 9.4.1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, præmis 19, og af 13.7.1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, præmis 32).

30 I forbindelse med denne fastsættelse påhviler det den nationale ret bl.a. at tage hensyn til de særlige forhold, der kendetegner ophavsret, og søge en passende balance mellem den interesse, som ophavsmændene til ophavsretligt beskyttede musikværker har i at modtage betaling for udnyttelsen af disse værker, og brugernes interesse i at kunne bruge de nævnte værker på rimelige vilkår (jf. i denne retning dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 30 og 31). Med henblik på at kontrollere, om niveauet for de afgifter, der pålægges af det kollektive forvaltningsselskab, er rimeligt i lyset af såvel ophavsmændenes ret til et passende vederlag og brugernes legitime interesser, skal der især tages hensyn ikke blot til den økonomiske værdi af selve den kollektive forvaltningstjeneste som sådan, men ligeledes til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne og den økonomiske værdi af denne brug.

31 Selv om Domstolen har bemærket, at det herved skal bedømmes, om der består et urimeligt forhold mellem de faktisk afholdte omkostninger og den faktisk opkrævede pris, og i bekræftende fald undersøges, om der er tale om påtvingelse af en pris, som enten i sig selv eller i forhold til prisen for konkurrerende varer er urimelig, har den ligeledes bemærket, at der findes andre metoder, som gør det muligt at afgøre, om en pris eventuelt er for høj (jf. i denne retning dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 36 og 37 og den deri nævnte retspraksis).

32 Hvad navnlig angår afgifter pålagt af kollektive forvaltningsselskaber kan disse metoder, således som generaladvokaten har anført i punkt 33 i forslaget til afgørelse, bl.a. foretage en sammenligning mellem en pris, hvis rimelige karakter anfægtes, og en række referenceindekser, såsom de priser, som den dominerende virksomhed tidligere anvendte for de samme tjenesteydelser på det samme relevante marked, de priser, som en sådan virksomhed anvender for andre tjenesteydelser eller i forhold til forskellige kundegrupper, eller endog de priser, som andre virksomheder anvender for den samme tjenesteydelse eller lignende tjenesteydelser på andre nationale markeder, forudsat dog at denne sammenligning foretages på ensartet grundlag (jf. i denne retning særligt for så vidt angår dette sammenligningsgrundlag dom af 14.9.2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

33 Det er i lyset af ovenstående betragtninger, at den forelæggende rets spørgsmål skal besvares.

34 For det første ønsker den forelæggende ret oplyst, om det udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i artikel 102 TEUF, at et kollektivt forvaltningsselskab over for arrangører af musikevents anvender en tarif, hvor de skyldige ophavsretlige afgifter beregnes på grundlag af en tarif, der anvendes på bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter, uden at der i disse indtægter kan foretages fradrag for alle omkostningerne i forbindelse med organiseringen af en festival, som ikke har nogen forbindelse med de musikværker, der fremføres herpå.

35 Weareone.World og Wecandance har nemlig for denne ret, således som det er blevet anført i nærværende doms præmis 17, for det første gjort gældende, at indtægterne fra billetsalget ikke har nogen forbindelse med den økonomiske værdi af den af SABAM leverede ydelse, idet SABAM kan kræve et højere vederlag for brugen af de samme værker i sit repertoire for events, hvor adgangsprisen er højere.

36 For det andet følger niveauet af bruttoindtægterne fra festivaler som de i hovedsagen omhandlede af arrangørernes anstrengelser for at gøre disse festivaler til en »totaloplevelse«, den tilbudte infrastruktur eller de fremførende og udøvende kunstneres kvalitet. Disse forhold, som SABAM nægter at fradrage i bruttoindtægterne med henblik på beregningen af de afgifter, der skal betales af festivalarrangørerne, har imidlertid ingen forbindelse med den økonomiske ydelse, som SABAM har leveret.

37 I denne henseende skal det for det første for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt et kollektivt forvaltningsselskab kan tilsidesætte artikel 102 TEUF ved over for arrangører af musikevents at anvende en afgiftsordning, der beregnes på grundlag af bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter, bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at for så vidt angår afgifter, der blev modtaget som vederlag for ophavsretten for den offentlige fremførelse af indspillede musikværker på et diskotek, og hvis størrelse blev beregnet på grundlag af disse diskotekers omsætning, måtte sådanne afgifter betragtes som en normal udnyttelse af en ophavsret, og at opkrævningen ikke i sig selv var et misbrug i henhold til artikel 102 TEUF (jf. i denne retning dom af 9.4.1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, præmis 15, 18, 20 og 21, og af 13.7.1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, præmis 45).

38 Domstolen har ligeledes for så vidt angår opkrævning af afgifter svarende til en procentdel af TV-selskabers indtægter fra deres TV-udsendelser rettet til almenheden, reklameindtægter eller indtægter fra abonnementssalg, fastslået, at for så vidt som sådanne afgifter beregnes på grundlag af TV-selskabernes indtægter, står de i den henseende i princippet i et rimeligt forhold til den økonomiske værdi af den af det kollektive forvaltningsselskab leverede ydelse (jf. i denne retning dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 34 og 37).

39 En sådan retspraksis, hvoraf det fremgår, at et kollektivt forvaltningsselskabs afgiftsordning, der tager udgangspunkt i en procentdel af indtægterne fra et musikarrangement, skal betragtes som en normal udnyttelse af en ophavsret og i princippet står i et rimeligt forhold til den økonomiske værdi af den af dette selskab leverede ydelse, kan overføres til en afgiftsordning som den i hovedsagen omhandlede,

der beregnes på grundlag af bruttoindtægterne fra salget af adgangsbilletter til en festival, således at et kollektivt forvaltningsselskabs anvendelse af en sådan tarif ikke i sig selv udgør en ulovlig adfærd som omhandlet i artikel 102 TEUF.

40 Ved at pålægge en sådan afgift forfølger SABAM således et lovligt formål, nemlig beskyttelse af organisationens medlemmers rettigheder og interesser i forhold til brugerne af deres musikværker (jf. i denne retning dom af 13.7.1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, præmis 31).

41 Desuden udgør afgifterne fra en sådan ordning modydelsen for overføring af disse musikværker til almenheden. Denne modydelse skal således analyseres i forhold til værdien af denne brug i den økonomiske omsætning (jf. i denne retning dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 36), som navnlig sker på grundlag af det virkelige antal personer, der nyder de beskyttede værker (jf. i denne retning dom af 4.10.2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 109 og den deri nævnte retspraksis), og hvor omfattende brugen af musikværkerne har været for den omhandlede begivenhed.

42 Hvad for det andet angår arrangørernes anstrengelser for at gøre disse festivaler til en »totaloplevelse«, den tilbudte infrastruktur eller de fremførende og udøvende kunstneres kvalitet kan det ikke udelukkes, således som Weareone.World og Wecandance har gjort gældende, at sådanne investeringer kan have indflydelse på den pris på adgangsbilletter, der kan kræves, og dermed på størrelsen af den afgift, der lovligt kan opkræves af SABAM.

43 Denne omstændighed kan imidlertid ikke rejse tvivl om den konklusion, der kan udledes af den i nærværende doms præmis 39 omhandlede retspraksis.

44 Således som generaladvokaten har anført i punkt 63 og 68 i forslaget til afgørelse, omhandler denne retspraksis nemlig for det første afgiftsordninger, som kollektive forvaltningsselskaber har pålagt brugerne på grundlag af deres bruttoomsætning, uden fradrag for alle de udgifter, der er afholdt i forbindelse med deres ydelser, og dette uanset den omstændighed, at denne omsætning i ikke uvæsentlig grad kunne afhænge af faktorer uden tilknytning til brugen af beskyttede musikværker. Faktorer såsom dem, der er nævnt i nærværende doms præmis 42, er således ikke som sådanne til hinder for beregningen af de skyldige afgifter til et kommunalt forvaltningsselskab på grundlag af en sådan tarif, forudsat at sidstnævnte tager hensyn til samtlige relevante omstændigheder, navnlig dem, der er henvist til i den i nærværende doms præmis 41 nævnte retspraksis.

45 For det andet kan det blandt de nævnte faktorer vise sig at være særligt vanskeligt konkret at fastslå de specifikke faktorer, som ikke har nogen forbindelse til de afspillede numre – og dermed til det kollektive forvaltningsselskabs ydelse – eller på samme måde kvantificere disses økonomiske værdi samt deres indflydelse på indtægterne fra billetsalget for de omhandlede festivaler.

46 At pålægge et kollektivt forvaltningsselskab en forpligtelse til under alle omstændigheder at tage hensyn til sådanne særligt forskelligartede og subjektive faktorer i forbindelse med udarbejdelsen af en afgiftsordning for brugen af beskyttede musikværker, og til at foretage en konkret bedømmelse af disse faktorer, idet denne afgift ellers eventuelt kvalificeres som misbrug som omhandlet i artikel 102 TEUF, kan desuden medføre en uforholdsmæssig forhøjelse af udgifterne til forvaltning af kontrakterne og kontrollen med anvendelsen af de ophavsretlige beskyttede musikværker.

47 Det følger heraf, at et kollektivt forvaltningsselskabs anvendelse af en tarif, hvor de skyldige ophavsretlige afgifter beregnes på grundlag af en tarif, der er baseret på bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter, uden at der i disse indtægter kan foretages fradrag for alle omkostningerne i forbindelse med organiseringen af sådanne events, ikke i sig selv udgør et misbrug som omhandlet i artikel 102 TEUF.

48 Uanset ovenstående betragtninger kan et kollektivt forvaltningsselskabs anvendelse af en afgiftsordning, der er baseret på bruttoindtægterne fra salget af adgangsbilletter, således som det er blevet anført i nærværende doms præmis 28 og 29, være omfattet af forbuddet i den nævnte artikel, hvis størrelsen af det gebyr, der faktisk er fastsat i henhold til denne ordning, ikke står i et rimeligt forhold til den økonomiske værdi af den leverede ydelse, hvilket det tilkommer den nationale ret at fastslå i lyset af den konkrete sag, som er indbragt for den, og under hensyntagen til alle omstændighederne i det foreliggende tilfælde, herunder den fastsatte afgiftssats og det indtægtsgrundlag, der anvendes til at beregne denne sats.

49 For det andet ønsker den forelæggende ret oplyst, om det udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i artikel 102 TEUF, at et kollektivt forvaltningsselskab over for arrangører af musikevents anvender afgifter, der er baseret på en tarif, hvor der anvendes et system med en fast tarif med trin som den i 1/3 – 2/3-reglen fastsatte med henblik på blandt disse værker at fastlægge den andel af disse værker, der hidrører fra dette forvaltningsselskabs repertoire.

50 Som Domstolen allerede har haft lejlighed til at fremhæve, skal den afgift, der anvendes af et kollektivt forvaltningsselskab, tage antallet af de musikværker, der faktisk bruges, i betragtning (jf. i denne retning dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 39, og af 16.7.2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland mod Kommissionen, C-385/07 P, EU:C:2009:456, præmis 143).

51 I denne henseende skal det i det foreliggende tilfælde fastslås, at 211-tariffen i et vist omfang tager hensyn til det antal ophavsretligt beskyttede musikværker, der faktisk afspilles, eftersom 1/3 – 2/3-reglen, således som det er blevet anført i nærværende doms præmis 12, giver festivalarrangøren mulighed for at opnå et fast nedslag på afgiften i forhold til, hvor stor en andel af musikværker fra SABAM's repertoire der faktisk afspilles på det pågældende event.

52 Når dette er sagt, fremgår det ligeledes af Domstolens praksis, at anvendelse af en afgiftsordning, der tager hensyn til det antal musikværker, der faktisk afspilles, kan udgøre et misbrug, når der findes en alternativ metode, der gør det muligt med større nøjagtighed at identificere og kvantificere udnyttelsen af disse værker, og det samme lovlige formål vil kunne opfyldes ved denne metode, nemlig at sikre forfatternes, komponisternes og musikforlæggernes interesser, uden at der derved sker en uforholdsmæssig forhøjelse af udgifterne til forvaltning af kontrakterne og kontrollen med anvendelsen af de ophavsretlige beskyttede musikværker (jf. i denne retning dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 40).

53 Det fremgår imidlertid, at 1/3 – 2/3-reglen kun på højst upræcis vis tager hensyn til det antal musikværker, der faktisk afspilles, som hidrører fra SABAM's repertoire. Som anført af Wecandance, Weareone.World og Europa-Kommissionen fører denne regel nemlig til, at SABAM næsten systematisk modtager indtægter, som er væsentligt højere end dem, der svarer til et sådant antal.

54 SABAM har i denne forbindelse gjort gældende, at den aktuelle identifikationsteknologi er meget omkostningskrævende, og at yderligere administrationsomkostninger følger af forpligtelsen for SABAM til allerede i opkrævningsfasen at fastslå mere præcist den andel af selskabets repertoire, der anvendes af arrangøren.

55 Som det følger af nærværende doms præmis 29, tilkommer det den nationale ret i lyset af den konkrete sag, som er indbragt for den, og under hensyntagen til alle omstændighederne i det foreliggende tilfælde, herunder i en sag som den i hovedsagen omhandlede, tilgængeligheden og troværdigheden af de fremlagte oplysninger vedrørende anvendelsen af værker, der er omfattet af det pågældende kollektive selskabs repertoire, og de eksisterende teknologiske værktøjer at efterprøve, om der i lyset af de betingelser, som er anført i nærværende doms præmis 52, findes en alternativ metode, der gør det muligt med større nøjagtighed at identificere og kvantificere denne udnyttelse.

56 I den foreliggende sag synes flere forhold at bekræfte SABAM's mulighed for at anvende en sådan anden metode, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

57 For det første skal det nemlig bemærkes, at anvendelsen af 1/3 – 2/3-reglen forudsætter en nøjagtig fastsættelse af den andel af de afspillede værker, der hidrører fra SABAM's repertoire, eftersom reglen kun tages i betragtning af SABAM, således som det er blevet anført i nærværende doms præmis 12, såfremt arrangøren inden for en bestemt frist har oplyst SABAM om listen over de værker, der faktisk blev afspillet under det pågældende event, for at give SABAM mulighed for at afgøre, om mindre end 1/3 eller mindre end 2/3 af de afspillede numre hidrører fra SABAM's repertoire. En sådan liste gør det således principielt muligt at foretage en mere nøjagtig fastlæggelse af den andel af de afspillede værker, der hidrører fra SABAM's repertoire.

58 For det andet har Wecandance og Weareone.World henvist til den tekniske udvikling – bl.a. udviklingen af software, der genkender musik – som gør det muligt nøjagtigt at identificere de afspillede værker, der hidrører fra SABAM's repertoire. Det kan således ikke udelukkes, at sådanne teknologiske værktøjer er i stand til med større nøjagtighed at identificere og kvantificere de udførte værker.

59 Endelig har Weareone.World for det tredje henvist til, at der foreligger andre metoder til at identificere og kvantificere udførte værker, som SABAM har godkendt i andre versioner af 211-tariffen, såsom anvendelse af en godkendt kontrolvirksomhed, eller at 1/3 – 2/3-reglen midlertidigt erstattes af en regel, som giver mulighed for med større nøjagtighed at tage hensyn til den andel af de afspillede værker, der hidrører fra SABAM's repertoire.

60 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal spørgsmålet besvares med, at artikel 102 TEUF skal fortolkes således, at det ikke udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i denne artikel, at et kollektivt forvaltningsselskab, der i en medlemsstat har et faktisk monopol, over for arrangører af musikevents for retten til overføring af musikværker til almenheden, anvender en tarif, hvor

– dels de skyldige ophavsretlige afgifter beregnes på grundlag af en tarif, der anvendes på bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter, uden at der i disse indtægter kan foretages fradrag for alle omkostningerne i forbindelse med organiseringen af en festival, som ikke har nogen forbindelse med de musikværker, der fremføres herpå, forudsat, at de afgifter, der faktisk er pålagt af forvaltningsselskabet i henhold til denne tarif, henset til samtlige relevante omstændigheder i den pågældende sag, ikke er for høje, navnlig henset til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne, den økonomiske værdi af denne brug og den økonomiske værdi af dette forvaltningsselskabs ydelser, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve, og

– der dels anvendes et system med en fast tarif med trin med henblik på blandt de afspillede musikværker at fastlægge den andel af disse værker, der hidrører fra dette forvaltningsselskabs repertoire, forudsat at der ikke findes en anden metode, der gør det muligt med større nøjagtighed at identificere og kvantificere udnyttelsen af disse værker, og som vil kunne opfylde det samme lovlige formål, nemlig at sikre forfatternes, komponisternes og musikforlæggernes interesser, uden at der derved sker en uforholdsmæssig forhøjelse af udgifterne til forvaltning af kontrakterne og kontrollen med anvendelsen af de ophavsretlige beskyttede musikværker, idet det tilkommer den nationale ret at efterprøve dette i lyset af den konkrete sag, som er indbragt for den, og under hensyntagen til alle de relevante omstændigheder, herunder tilgængeligheden og troværdigheden af de fremlagte oplysninger og de eksisterende teknologiske værktøjer.

## Sagsomkostninger

61 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

**Artikel 102 TEUF skal fortolkes således, at det ikke udgør et misbrug af en dominerende stilling som omhandlet i denne artikel, at et kollektivt forvaltningsselskab, der i en medlemsstat har et faktisk monopol, over for arrangører af musikevents for retten til overføring af musikværker til almenheden, anvender en tarif, hvor**

– **de skyldige ophavsretlige afgifter beregnes på grundlag af en tarif, der anvendes på bruttoindtægterne fra salg af adgangsbilletter, uden at der i disse indtægter kan foretages fradrag for alle omkostningerne i forbindelse med organiseringen af en festival, som ikke har nogen forbindelse med de musikværker, der fremføres herpå, forudsat at de afgifter, der faktisk er pålagt af forvaltningsselskabet i henhold til denne tarif, henset til samtlige relevante omstændigheder i den pågældende sag, ikke er for høje, navnlig henset til arten og omfanget af anvendelsen af værkerne, den økonomiske værdi af denne brug og den økonomiske værdi af dette forvaltningsselskabs ydelser, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve, og**

– **der anvendes et system med en fast tarif med trin med henblik på blandt de afspillede musikværker at fastlægge den andel af disse værker, der hidrører fra dette forvaltningsselskabs repertoire, forudsat at der ikke findes en anden metode, der gør det muligt med større nøjagtighed at identificere og kvantificere udnyttelsen af disse værker, og som vil kunne opfylde det samme lovlige formål, nemlig at sikre forfatternes, komponisternes og musikforlæggernes interesser, uden at der derved sker en uforholdsmæssig forhøjelse af udgifterne til forvaltning af kontrakterne og kontrollen med anvendelsen af de ophavsretlige beskyttede musikværker, idet det tilkommer den nationale ret at efterprøve dette i lyset af den konkrete sag, som er indbragt for den, og under hensyntagen til alle de relevante omstændigheder, herunder tilgængeligheden og troværdigheden af de fremlagte oplysninger og de eksisterende teknologiske værktøjer.**

Underskrifter